

สรุปข่าวประจำวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สื่อสิ่งพิมพ์

- คอลัมน์ น้ำเพื่อชีวิตเพื่อเศรษฐกิจไทย กฎหมายผึ่งน้ำ (มติชน ๓๑ ต.ค. ๖๕ หน้า ๘)

สื่อออนไลน์

- ปธ.กมธ.ที่ดิน แนะ รบ. วาระเร่งด่วน ต้องทำให้คนไทยมีที่ทำกิน ไม่ใช่ให้ต่างชาติถือครอง (มติชนออนไลน์ ๓๑ ต.ค. ๖๕) https://www.matichon.co.th/politics/news_3648421

- บทสะท้อน 'ปัญหารุกป่า' คนจน โดนคดี-คนรวย รอดเอาผิดไม่ได้ (ข่าวสดออนไลน์ ๑ พ.ย. ๖๕) https://www.khaosod.co.th/update-news/news_7342205

น้ำเพื่อชีวิต เพื่อเศรษฐกิจไทย

กฎหมายผังน้ำ

ย้อนหลังในอดีต การก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ อย่าง เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ กระทำได้ไม่ยากนัก

ไม่มีปัญหาเชิงพื้นที่กับชุมชน ไม่มีข้อกำหนดว่าด้วยรายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) ที่เข้มงวดเหมือนปัจจุบัน

ปัญหาหลักจะอยู่ที่งบประมาณในการก่อสร้างซึ่งประสบตั้งแต่การก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา ต้องชะลอโครงการจากสมัยรัชกาลที่ 5 ขยับเคลื่อนสำเร็จในรัชกาลที่ 9 อาศัยงบประมาณกับเงินกู้ธนาคารโลกซึ่งประเทศไทยไม่เคยกู้เพื่อการนี้มาก่อน

เช่นกัน กภัยพิบัติธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำท่วมในอดีต แม้เกิดขึ้นแล้วก็ไม่ค่อยมีปัญหาการระบายน้ำมากนัก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำกิน และมีสภาพป่า ชุมชน บ้านเรือน ยังไม่หนาแน่นเป็นชนบทมากกว่าเมือง การออกแบบคลองยังเน้นรูปแบบคลองส่งน้ำมากกว่าคลองระบายน้ำสะท้อนถึงสถานการณ์ในขณะนั้นเป็นอย่างดี

การเกิดน้ำท่วม ถือเป็นลักษณะปกติธรรมชาติประชาชนใช้ชีวิตอยู่กับน้ำได้ ทั้งการก่อสร้างชุมชนบ้านเรือนริมน้ำ การสัญจรอาศัยทางน้ำเป็นหลัก

เปรียบเทียบกับยุคหลังๆ จนถึงปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อุทกภัยเริ่มเป็นปัญหาใหญ่ เกิดน้ำท่วมซ้ำซาก สภาพเมืองทำให้เกิด

การบุกรุกแม่น้ำลำคลอง การระบายน้ำประสบปัญหาสิ่งกีดขวางทางน้ำรูปแบบใหม่ๆ โดยเฉพาะโครงสร้างสาธารณูปโภค เช่น โครงข่ายถนนหลวง ทางหลวงพิเศษทางหลวงชนบท รถไฟฟ้า อาคารของส่วนราชการ รวมถึงการเกิดชุมชนใหม่ที่ทยอยมากขึ้นตามจำนวนประชากร

เรามีแต่ผังเมือง แต่ได้ละทิ้งผังน้ำที่เคยมีความสำคัญโดยสิ้นเชิง กลายเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) อยู่ระหว่างการออกกฎหมายลูก ว่าด้วยผังน้ำตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นผังน้ำที่อยู่คู่กับผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินจำเป็นต้องดูผังน้ำควบคู่ด้วย

นิยามผังน้ำ หมายถึง แผนที่หรือแผนผังแสดงระบบทางน้ำที่มีน้ำไหลผ่าน ซึ่งเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงทางออกสู่พื้นที่แหล่งน้ำ ทะเล หรือทางออกทางน้ำระหว่างประเทศ ระบบทางน้ำดังกล่าวครอบคลุมทั้งแม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง คลอง บึง กุด ป่าทุ่ง ป่าทาม พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่แหล่งกักเก็บน้ำ พื้นที่ทางน้ำหลาก พื้นที่น้ำนอง พื้นที่ลุ่มต่ำทางน้ำหรือพื้นที่อื่นใดที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ไม่ว่าเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น โดยทางน้ำดังกล่าวอาจมีน้ำไหลผ่านตลอดปีหรือบางช่วงเวลาก็ได้

การจัดทำผังน้ำ ยังต้องรับฟังความเห็นของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หน่วยงานรัฐ องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น และประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดย สทนช. จัดทำผังน้ำ เสนอขออนุมัติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาบังคับใช้ต่อไป

การมีผังน้ำจะดูไปกับผังเมือง เท่ากับรื้อฟื้นกำหนดแนวเขตทางน้ำในปัจจุบัน ป้องกันการก่อสร้างรุกล้ำทางน้ำในอนาคต ซึ่งจะมีผลดีต่อการบริหารจัดการน้ำเป็นอย่างมาก จะไม่มีหน่วยงานใดลงทุนในพื้นที่ผังน้ำแน่นอน เพราะมีความเสี่ยงสูงที่น้ำจะท่วม แลไม่ได้รับค่าเสียหายไม่ว่าหมู่บ้านจัดสรร นิคมอุตสาหกรรม ที่ทำการหน่วยงานรัฐ กระทั่งตึกแถว ห้างสรรพสินค้า

กฎหมายผังน้ำ จะช่วยให้การบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานสะดวกมากขึ้น ทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง เป็นการเพิ่มเครื่องมือหรืออาวุธในการระบายน้ำ มีความชัดเจนขึ้น และมีกฎหมายรองรับอีกชั้นหนึ่ง

ช่วยลดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับกรมชลประทานให้น้อยลง แทนการเกิดคดีฟ้องร้องทุกครั้งที่เกิดน้ำท่วม

ชลาลัย สมบารมี

ปล.กษณ.ที่ดิน แนะ รบ. กระจายอำนาจ ต้องทำให้คนไทยมี ที่ทำกิน ไม่ใช่ให้ต่างชาติถือครอง

วันที่ 31 ตุลาคม 2565 - 17:52 น.

เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม นายอภิชาติ ศิริสุนทร ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ในฐานะประธานกรรมาธิการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ได้โพสต์แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กเพื่อคัดค้านร่างกฎกระทรวงอนุญาตให้คนต่างชาติถือครองที่ดินได้ไม่เกิน 1 ไร่ แลกกับนำเงินมาลงทุนในไทยอย่างน้อย 40 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดทั้งหมดดังนี้

“ประชาชนส่วนใหญ่ยังไร้ซึ่งสิทธิในที่ดิน รัฐยังจะให้สิทธิต่างชาติถือครองที่ดินในประเทศไทย”

ปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดิน ถือเป็นส่วนหนึ่งของความเหลื่อมล้ำสำหรับสังคมไทยที่ยังแก้ไขไม่ได้ รัฐบาลเองก็ยังไม่เห็นแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน ทั้งปัญหาการกระจุกตัวของที่ดินเอกชน ปัญหาที่ดินของหน่วยงานรัฐ 8 กระทรวง 19 กรม 3 รัฐวิสาหกิจ มีที่ดินในการถือครองจำนวนมากและทับซ้อนกัน ที่สำคัญคือตลอดระยะเวลา 8 ปีที่มีนายกรัฐมนตรีที่ชื่อ “ประยุทธ์ จันทร์โอชา” เคยมีนโยบายทวงคืนผืนป่า ที่ออกโดย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. คำสั่งที่ 66/57 ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน เกิดการไล่อพยพและขับไล่ประชาชนออกจากพื้นที่ ไร่ที่ดินทำกินและถูกดำเนินคดีจำนวนมาก

ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 320.70 ล้านไร่ อยู่ในความครอบครอง และดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น

กรมที่ดิน ดูแลพื้นที่ 130.74 ล้านไร่ ส.ป.ก. ดูแลพื้นที่ 34.76 ล้านไร่ ป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ ดูแลพื้นที่ 144.54 ล้านไร่ ราชพัสดุ กรมธนารักษ์ 9.78 ล้านไร่ การรถไฟฯ ดูแลพื้นที่ 234,976.96 ไร่

เมื่อนำพื้นที่ป่าสงวนและที่ดินราชพัสดุมารวมกัน เท่ากับว่าที่ดินเกือบครึ่งของประเทศ จำนวน 154.32 ล้านไร่ อยู่ภายใต้กรรมสิทธิ์ของรัฐ

ที่ดินที่อยู่ในความครอบครองโดยรัฐส่วนหนึ่งเป็นที่ดินของชุมชนและเป็นที่ดินทำกินของประชาชน ที่อาศัยทำกินมายาวนาน

ในขณะที่ที่ดินเอกชนหรือที่ประชาชนมีสิทธิถือครองมีจำนวนน้อย อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องการกระจาย การถือครองสูง จากข้อมูลของ ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (TCIJ) ระบุว่า

ประเทศไทยมีประชากร 64.871 ล้านคน

มีประชากรเพียง 15,900,047 คน ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวนที่ดินน้อยสุดคือ 1-10 ตารางวา มีผู้ถือครอง 285,952 คน ที่ดินมากที่สุดคือมากกว่า 1,000 ไร่ขึ้นไป มีผู้ถือครองเพียงแค่ 837 คนเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีคน จำนวน 3,482,206 คน ที่ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 1-5 ไร่

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การถือครองที่ดินที่อยู่ภายใต้กรรมสิทธิ์ของรัฐและประชาชนเพียงไม่กี่ราย แต่กลับมีประชาชนจำนวนมากที่ไร้ซึ่งที่ดินทำกิน อีกทั้งยังมีปัญหาที่ดินทับซ้อนกับที่ของรัฐ นี่จึงถือว่าเป็น ปัญหาที่รัฐบาลต้องกำหนดให้เป็นวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา

การที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ชาวต่างชาติที่มามลงทุนในรัฐไทยเพียง 40 ล้านบาท เงื่อนไขเงินทุนต้อง อย่างน้อย 3 ปี จะอนุญาตให้มีที่ดินจำนวน 1 ไร่ นั้น ยิ่งจะทำให้เกิดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำขยายเพิ่ม มากขึ้น บ้านและที่ดินจะราคาสูงขึ้น เดิมที่ประชาชนเข้าถึงยากอยู่แล้วการกำหนดนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่างเพิ่มมากขึ้น

ผมไม่เห็นด้วยกับการออกนโยบายนี้ของรัฐบาล ตราบใดที่ยังไม่สามารถการแก้ปัญหาที่ดินให้กับ ประชาชนคนไทยได้ก็ไม่ควรรใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยวิธีนี้

ผมเสนอว่าควรกลับมาองเรื่องการปฏิรูปที่ดินทั้งระบบ เพื่อยกระดับสิทธิการครอบครองและกระจาย อย่างเท่าเทียมให้เกิดความมั่นคงกับประชาชน นี่ต่างหากที่จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ เพราะหากช่วยให้ ประชาชนสามารถพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพได้ ก็นำมาซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเช่นกัน"

บทสะท้อน 'ปัญหารุกป่า' คนจน โดนคดี - คนรวย รอดเอาผิดไม่ได้

แสงเดือน ดินยอด วัย 55 ปี ชาวบ้านแม่กวัก อำเภอหาง จังหวัดลำปาง ที่ทำกินในพื้นที่ดั้งเดิมของตนเองตลอดมา ต่อมามีการประกาศป่าสงวนทับที่ทำกินของเธอ แต่กรมป่าไม้อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์และอยู่อาศัยได้โดยให้สิทธิ สทก. 1 และมีการมาส่งเสริมให้เธอปลูกยางพาราในพื้นที่ 10 ไร่

กระทั่งวันหนึ่งมีเจ้าหน้าที่มาตัดฟันต้นยางพาราทิ้ง เมื่อเธอเรียกร้องสิทธิก็ถูกแจ้งความดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกป่า จนมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2565 ที่ผ่านมา ศาลฎีกาอ่านคำพิพากษาให้แสงเดือนมีความผิดที่บุกรุกป่าสงวน โดยให้จำคุก 1 ปี แต่ให้รอลงอาญา และเสียค่าปรับอาญา 50,000 บาท ค่าเสียหายทางแพ่ง 400,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 5 ก่อนหน้ามีคำพิพากษากรณีแสงเดือนไม่นาน **ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี** พิพากษาให้ **นายตะเปาะ งามยิ่ง** ชดใช้เงิน 67,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จากข้อหาบุกรุกป่า

นายตะเปาะ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ คล้ายพระของชาวกะเหรี่ยง เรียกกันว่า เจ้าวัด เกิดและเติบโตที่บ้านองค์พระ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีหลักฐานเป็นเอกสารว่าหมู่บ้านนี้ปรากฏมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นอย่างน้อย ต่อมาถูกป่าสงวนประกาศทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน

ในปี 2548 เจ้าวัดตะเปาะที่ร่างกายไม่แข็งแรง มือและแขนหิงงอไม่สามารถทำงานได้ ถูกจับพร้อมของกลางคือ จอบ 1 เล่ม เพื่อปลูกข้าวไร่แบบไร่หมุนเวียนไว้กินในครอบครัว จำนวน 2 ไร่ และถูกตัดสินว่ามีความผิด ทั้งที่มีหลักฐานว่าอาศัยอยู่มานานนับร้อยปี และปัจจุบันป่าฟื้นฟูสภาพสมบูรณ์จนไม่เห็นความเสียหายแล้ว

และเมื่อต้นเดือนตุลาคม อัยการจังหวัดเพชรบุรี สั่งฟ้องเด็กที่อายุไม่เกิน 18 ปี 2 คน ที่ติดตามผู้ปกครองซึ่งเป็นกะเหรี่ยงดั้งเดิม ขณะเดินทางกลับไปอยู่อาศัยในบ้านบางกลอยบนพื้นที่ดั้งเดิมที่บรรพบุรุษรวมถึงเด็กทั้งสองเกิด และเติบโตมา ในข้อหาบุกรุกแผ้วถางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

โดยเมื่อปี 2554 เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานบุกเผาทำลายบ้าน ยุงฉาง ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงที่บ้านบางกลอยบนและใจแผ่นดิน จนชาวบ้าน นำโดย **ปู่คออี้ มีมิ** พ้องกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นคดีในศาลปกครอง จนศาลปกครองสูงสุดพิพากษาว่า เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานทำผิดกฎหมายให้ชุดใช้ผู้ที่ถูกเผาบ้าน และชุมชนบางกลอยบนและใจแผ่นดินเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง

แต่เมื่อชาวบ้านยกครอบครัวเดินทางกลับไปเพื่ออยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ดั้งเดิมคือบางกลอยบน กลับถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติอุ้มขึ้นเฮลิคอปเตอร์ลงมา โดยบอกว่าจะช่วยเหลือเรื่องที่อยู่ที่ทำกิน แต่กลับแจ้งความดำเนินคดีกับชาวบ้านรวมทั้งเด็กๆ สุดท้ายอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องเด็ก ๆ ต่อศาลด้วย

เหตุการณ์เกิดเมื่อปี 2561 เจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานได้เข้าตรวจสอบและตรวจยึดบริเวณสวนเกษตรภูเรือ ใน อำเภอภูเรือ และอำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย จำนวน 6,229 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่สนามกอล์ฟ และโรงแรม/บ้านพักตากอากาศโรงผลิตไวน์ ของบริษัทตระกูลดัง ต่อมาพบว่าพื้นที่ดังกล่าวเคยมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) มาก่อน จำนวน 147 แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ 6,229 ไร่

ขณะที่ทุนและบุคคลภายนอกสามารถมีเอกสารและใช้พื้นที่ป่าหลายพันไร่ โดยเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินคดีตามกฎหมายได้ แต่ประชาชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่มาเนิ่นนานก่อนมีการประกาศพื้นที่ป่า และทำกินเพียงเล็กน้อยตามวิถีชีวิต กลับถูกดำเนินคดี

ปัจจุบันมีประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการประกาศป่าทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินเดิมกว่า 10 ล้านคน เป็นเนื้อที่กว่า 20 ล้านไร่ คิดเป็นชุมชนกว่า 3,000 ชุมชน

ปัญหาประชาชนไม่มีที่ทำกินเป็นปัญหาสำคัญ แต่พบว่าคณะรัฐมนตรีกลับอนุญาตให้บริษัทอุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ใช้พื้นที่ป่าลุ่มน้ำชั้นหนึ่ง เอ เพื่อระเบิดหินไปใช้ในอุตสาหกรรมได้ ทำให้ภูเขาหายไปเป็นลูกและมลพิษทางอากาศและเสียงตามมา

ทั้งกรณีเมืองหินที่ตัวเมืองกาญจนบุรี ติดแม่น้ำแม่กลอง ใกล้กับสถานที่ราชการสำคัญ เช่น ศาลากลางจังหวัด ศาลจังหวัด จวนผู้ว่าราชการจังหวัด เคยมีการระเบิดหิน จนมีผลให้กระจกศาลจังหวัดแตกมาแล้ว เมื่อหมดประทันบัตร แทนที่จะเข้าฟื้นฟูสภาพแวดล้อม กลับมีการต่อประทันบัตรให้ทำเมืองหินต่อไปอีก

กับชาวบ้านที่อยู่มาเนิ่นนาน กลับมีความพยายามยึดพื้นที่ของชาวบ้าน โดยล่าสุดเมื่อวันที่ 11 ตุลาคมชาวบ้านที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ร้องเรียนถึงรองนายกรัฐมนตรี **ประวิตร วงษ์สุวรรณ** กรณีจะมีการประกาศอุทยานแห่งชาติออบขานทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินดั้งเดิมของชาวบ้านจำนวน 24,513 ไร่

รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่นำความสงบสุขมาให้ประชาชนและทำงานเพื่อประชาชน แต่ดูเหมือนนโยบายและการปฏิบัติเรื่องการใช้พื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชนที่ผ่านมาเป็นไปทางตรงกันข้าม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขนโยบายและการปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนคนดั้งเดิมสามารถอยู่อาศัยและทำงานอย่างปกติสุขได้